

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום ראשון ג' כסלו תשפ"ב | דף היומי בבלי: ראש השנה כט | דף הכולל: ביצה כג.
דף היומי בהלכה: מתחילת סימן תרנ"ב עד תחילת סימן תרנ"ג.
מוסר: חובת השמירה - פרק ח' מ"אכן באמת" עד "וכמה רוב טוב".
קנין חכמה הלימוד השבועי: חובת הלבבות שער הבחינה פתיחה עד סוף הפתיחה

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

הדג שה'חפץ חיים' סירב לאכול | הפרופסור שביקש לדעת היכן התגורר החתם סופר | מדוע התעניין הסבא מקלם באוונים ועגלים? | האם מותר להריח פרחים שצמחו בשביעית? | 2266

פרשת השבוע

לבקשת הפרופסור הגוי, סיפר לו הרב אייזנשטט על זקנו החת"ס ועל הישיבה שהיתה לו בפרשבורג, ואף שרטט לו את צורת הדירה בה התגורר, שהיתה בעלת חלונות קטנים וצרים. קם אותו חכם ואמר בהתרגשות עצומה...

לראות את העולם כולו מתוך חלונות קטנים וצרים

העמוקים של החת"ס וביקש לדעת היכן חי אדם זה, מחברם של הדברים הנפלאים הללו, ואיך היה מנהל את אורח חייו.

סיפר לו הרב אייזנשטט שהחת"ס היה דר בפרשבורג והיתה לו שם ישיבה לרבנים, והוא עצמו, החת"ס, היה דר בעליה של בנין הישיבה, וצייר לו את צורת דירתו של החת"ס שהיתה בעלת חלונות קטנים וצרים.

קם אותו חכם ובהתרגשות והתפעלות עצומה אמר: הלא זה פלא! איך מתוך חלונות קטנים כאלו ראה החכם הזה את כל העולם כולו!

(אשכבתיה דרבי, הספדים על מרן הסטייפלער ז"ע)

סיפר הגר"מ גיפטר זצ"ל: שמעתי מאחד הרבנים החשובים בארה"ב הרב צבי אייזנשטט זצ"ל שהיה נכדו של רבינו החת"ס זיע"א, שפעם אחת בעיר הבירה וינה נפגש עם אחד מגדולי הפרופסורים של אומה"ע, סוציולוג במקצועו, ובתקופה היא - הגדול בעולם באומנותו, ושוחח עמו ארוכות בעניני השקפת עולם. בתוך הדברים סיפר לו הרב אייזנשטט אודות זקנו החת"ס ואמר לו קטעים מתוך דרשת החת"ס לפרשת בראשית. בדרשה היא רואים בעליל שהחת"ס התמצא בעולם ומלואו על כל נפלאות הבריאה כולה. חלק מאותה דרשה נפלאה סיפר לאותו חכם מחכמי אומה"ע, והלה נתפעל ונתרגש מאוד מתוכן הדברים

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

”היום מדריכים חתנים וכלות בבנין בית של תורה, שהבעל צריך לשבת וללמוד והתפקיד של האשה לעזור ולסייע לו לקיים את תפקידו. אבל זו טעות...”

מרן הגרמ"י ליפקוביץ זצ"ל מסביר איך צריכה להיראות שותפות אמיתית בבית של תורה

ובפרט הנהגתו הזהירה בכבוד וטרחת אשתו הרבנית, והכיצד ראה לנכון להטריח את הרבנית, שכבר לא היתה צעירה לימים, בשעת בוקר מוקדמת לעשות את כל הדרך הארוכה - הלך ושוב - מביתם ועד לשיבת חברון?

ורבינו השיב על אתר: "אלא יש להבין את ענין חלקה של הרבנית בלימוד התורה של רבי איסר זלמן. אין הפירוש שרבי איסר זלמן ישב ולמד, והרבנית 'עזרה' לו ללמוד. לא ולא! היתה כאן שותפות מלאה - חלק כחלק - בתורה. הרבנית הלא היתה מסייעת לו בכתיבת החידושים... היא לא הלכה עד שכונת גאולה כדי לסייע לתורה של בעלה - לא! היא הלכה מתוך אחריות של החלק שלה עצמה בתורת בעלה הגדול".

וכאן הוסיף רבינו וביאר: "היום מדריכים חתנים וכלות בבנין בית של תורה - שהבעל צריך לשבת וללמוד והתפקיד של האשה לעזור ולסייע לו לקיים את תפקידו. אבל זו טעות. בצורה כזו זה לא יחזיק מעמד לאורך זמן... כמה מסוגלת האשה לעזור ולהתמסר לדבר שאינו שלה? רק אם שניהם יהיו 'שותפים' במידה שווה בתורה - רק בצורה כזו יש לזה קיום".

"אני אומר לך את הדברים כדברי הדרכה לקראת בנין ביתך" - פנה רבינו ואמר לחתן (נכדו של רבי יצחק שהיה במעמד) "שתזכה גם אתה עם כלתך לבנות את ביתכם ראופן של שותפות מלאה כדוגמת השותפות של הרב'ה רבי איסר זלמן והרבנית"

(דובב שפתים, מפי בעל המעשה)

סיפר רבינו הגרמ"י ליפקוביץ זצ"ל מפי בעל המעשה - רבי יצחק אפשטיין, חברו מיישיבת חברון, שלמד רבות עם מרן הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל וסייע בידו בהתקנת ספרו 'אבן האזל' לדפוס.

באחד הערבים בשעת לימודים המשותף, העלה רבי איסר זלמן חידוש תוך שהוא נסמך על דברי תוספות מסוים, אלא שלא הצליח להזכר היכן הם דברי תוספות אלו. במשך זמן רב חיפשו הרב והתלמיד אחר אותו תוספות נעלם ולא מצאוהו. משהתאחרה השעה נאלץ רבי יצחק לשוב לאכסנייתו שבישיבה מבלי שמצאו את מקור התוספות.

בשעת בוקר מוקדמת, עוד טרם תפילת השחר בהיכל הישיבה, קראו לפתע לרבי יצחק ואמרו לו כי הרבנית מלצר ממתינה לו ליד בנין הישיבה. בני הישיבה נבהלו לפשר קריאה דחופה זו, ובלב הומה וחרד מיהר רבי יצחק אל הרבנית.

אמרה לו הרבנית: "הרב ביקש להודיעך כי מצא את התוספות. הוא ביקש להודיעך זאת בשעה כה מוקדמת, משום ששיער שלאחר התפילה, במקום לשבת וללמוד תמשיך להוסיף ולחפש את התוספות, וביקש למנוע ממך טרחת חינום זו".

משסיים רבינו לספר את העובדה (באוזני צאצאיו של רבי יצחק אפשטיין) אמר: "הלא יודעים אתם את המרחק משכונת 'משכנות' - מקום מגורי רבי איסר זלמן, ועד לשיבה בגאולה. גדלותו של הרב'ה רבי איסר זלמן במידות הנאצלות, הלא ידועה,

הגעתי לבקר קרוב משפחה שאינו שומר שביעית כהלכתה, האם מותר לי לאכול אצלו ירקות, פיצוחים או בננות? האם מותר לי לבשל אצלו אוכל שהבאתי איתי?

שו"ת בדיני שמיטה מהגאון רבי דוד שרייבר שליט"א מו"צ בבית ההוראה של הגאון הגדול רבי משה שאול קליין שליט"א

לי לבשל אצלו אוכל שהבאתי איתי? נקלעתי לבית כנסת שהציבור בו לא מקפיד על דיני שביעית כראוי. האם מותר לי להכין תה מעלי תה ושאר עלים המיועדים להטעים את התה והקפה שנמצאים שם?

אני נמצא באזור בארץ שאין בו חנויות שמיטה, האם מותר לי לקנות ירקות ותבלינים בשוק? הגעתי לבקר קרוב משפחה שאינו שומר שביעית כהלכתה, האם מותר לי לאכול אצלו ירקות, פיצוחים או בננות? האם מותר

א. מהו איסור ספיחין?

מהות האיסור: ירקות, תבואה, קטניות כגון שעועית, אפונה, גרעיני חמניות וכדו', ושאר גידולים חד שנתיים [שיש לזרעם מידי שנה] שצמחו בשנה השביעית, בין אם נזרעו בסוף השנה הששית ע"י אדם, ובין אם צמחו מאליהם בשביעית [כגון זרעים המתפזרים ברוח], ואפילו אם גדלו בשטח הפקר, וכן גידולים שנקצרו לפני שביעית וחזרו וצמחו מאליהם בשביעית - בכל אלו אסרום חכמים באכילה [ואם הם עומדים למאכל בעלי חיים - אסור להאכילם לבעלי חיים] גזירה משום עוברי עבירה שיזרעו בשביעית ויאמרו שגדל מאליו. וגזירה זו היא בין בשדה שיש לו בעלים ובין בשדה הפקר [מלבד כמה שדות ואופנים שמנו חז"ל]. ונקראת גזירה זו בלשון חז"ל 'איסור ספיחין'.

לאור האמור, גם הנוהגים לקנות ירקות במקום שאינו תחת השגחה מהודרת, ומעשרים בעצמם אח"כ - בשנת השמיטה צריכים להקפיד לרכוש את כל הירקות והפיצוחים [אפילו שאינם קלויים] רק בחנות שתחת השגחה מהודרת כדי שלא להכשל חלילה באיסור ספיחין.

הבנות, אף שמוגדרות הן כירק, שהרי מברכים עליהן בפה"א ואין נוהג בהם ערלה, מכל מקום הכרעת החזו"א שלא נאמרה בהם גזירת ספיחין.

ב. מתי לא חל איסור ספיחין על גידולי השנה השישית?

איסור ספיחין אינו חל על הנזרעים בשנה השישית, כאשר התקיימו בהם התנאים כדלהלן: בירקות - הכרעת החזו"א שנאסרו באיסור ספיחין רק שתילים שלא החלו לגדול כלל לפני שביעית, אבל אם הציצו מעל פני האדמה קודם שביעית אינם באיסור ספיחין, ואילו בקטניות - האיסור הוא כאשר לא הגיעו לשליש גידולם לפני שביעית.

ג. האם יש איסור ספיחין ביבול נכרי?

ירקות הגדלים בשדה נכרי, בין אם גדלו מאליהם ובין אם זרע

אותם הנכרי בשמיטה, אין בהם איסור ספיחין, וזאת גם לדעת הסוברים שיש קדושת שביעית בפירות נכרי. ומכל מקום אם שכר ישראל את השדה מהגוי יש בגידולים איסור ספיחין.

ד. עשבי תיבול ועלי תה

עשבי תיבול, זרעי תבלינים, צמחים ועלים להכנת תה, וכיו"ב, יש בהם איסור ספיחין ואסור לתבל בהם או לחולטם במשקה. [בפועל, חלקם הגדול הוא ייבוא חו"ל שאין בו שביעית וצריך לברר כל מין לגופו].

ה. האם יש איסור ספיחין בפרחים?

איסור ספיחין נאמר דוקא בפירות וירקות שיש בהם קדושת שביעית. אמנם פרחי נוי שאין בהם ריח, כיון שאין בהם קדושת שביעית, לא נאמר בהם איסור ספיחין, ולכן מותר להשתמש בהם גם כאשר צמחו בשביעית מעצמם או שנזרעו בשישית.

אכן, צמחים ופרחים המיועדים רק לריח, ישנו ספק האם חלה עליהם קדושת שביעית, וממילא גם איסור ספיחין שייך בהם, והכרעת הפוסקים שצריך להחמיר בזה. לכן עשבי ריח ופרחים שעיקרם לריח, גם אם צמחו מאליהם בשביעית אסורים כדין ספיחין מספק.

אמנם, איסור ספיחים אינו נוהג בעציץ שאינו נקוב, ולכן צמחים פרחים ועשבים המיועדים לריח הגדלים בעציץ שאינו נקוב, מותר להריח ממנו.

ו. מה דינם של כלים שבישלו בהם ספיחין, ומה דין המאכלים שהתבשלו עמהם?

ירקות האסורים באיסור ספיחין, דינם ככל מאכלות אסורות, ולכן מאכל שהתבשל בו ירק האסור באיסור ספיחין, הרי הוא אוסר את המאכל כולו, וגם את הכלים צריך להכשיר כדין כלי שהתבשל בו מאכלות אסורות.

יהלומים מגדולי ישראל

הרב השני שישב שם, לא הבין מה יש לפטפט כל כך על אוזנים ועגלים, וכיון שסיים לאכול שב לתלמודו. אבל הסבא מקלם המשיך בשיחתו עם בעלת החווה, ואף יצא לראות במו עיניו את הלול והרפת...

כאשר המשיכו בדרך, אמר הסבא מקלם לחברו: "דע לך, נכשלת בלאו דלא תגזול!"

שהם רבנים חשובים, יצאה אליהם והזמינה אותם שיכנסו לביתה לסעוד את לבם.

בתחילה הם סירבו, אבל כיון שהפצירה בהם מאד מאד, עד שראו שבאמת כוונתה לשם שמים כי מכבדת היא את התורה ולומדיה, נכנסו אצלה. הציעו לה תשלום עבור הארוחה, אבל היא

סיפרו על הסבא מקלם זצ"ל (תנועת המוסר ח"ב עמוד מח, המאורות הגדולים עמוד פג), שפעם אחת הלך עם אחד מחבריו, הגאון רבי אליעזר שולביץ זצ"ל שהוא היה מגדולי הרבנים, ועברו בדרך הליכתם ליד איזו 'חווה'. בעלת החווה היתה אישה כפרית יהודיה, וכיון שראתה שני רבנים אשר חזותם מעידה עליהם

הכפריה הזו, וישבת ואכלת, ולא שילמת דבר עבור האכילה!
אמר לו: 'מה פירוש לא שילמתי? הרי הצעתי לה מההתחלה
שאשלם לה, והיא לא רצתה!
אמר לו הסבא מקלם, 'ועם כל זה, יכלת לגמול עמה חסד,
שיהיה במקום התשלום. אני ישבתי עמה ודיברתי ופטפטתי איתה
על האווזים ועל התרנגולות בכל מכל כל, ואתה לא יכול לשער
את גודל הנחת שעשיתי לה. שיבחי את מה שיש לה, אמרתי לה
שהתרנגול שלה הוא 'חד בדרא' ממש... והיית צריך לראות איזה
נחת היה לה, ש"הרב אמר כך על התרנגולים שלה". ואילו אתה
מה עשית? ישבת ואכלת, היית צריך לדעת כיצד לשלם... בחסד'.
לגמול חסד במה שאתה יכול.

וזה באמת קורה הרבה, שמזמינים אדם לסעודה והוא יושב
ואוכל, ואחרי זה אומר 'תודה רבה, היה טעים מאד ונבוא אצלך
עוד פעם...'. זו הכרת טובה? תגמול חסד במה שאתה יכול לגמול.
ב'מילה טובה' וב'חיוך על השפתיים'. בקלי קלות אפשר לגמול
חסד. וזה דבר שהפרשיות שלנו מלמדות אותנו, כיצד עלינו
להתבונן ולרכוש בנפשנו את המידה הזו של 'אהבת החסד'.
(הגאון רבי יעקב חיים סופר שליט"א, ראש ישיבת כף החיים. גיליון 'מגיד דברין ליעקב')

לא הסכימה ואמרה, 'חס ושלום, עד שבאה לידי מצוה גדולה זו
של הכנסת אורחים לא אקח מכם פרוטה אחת!'.
ישבו לאכול, והיא עמדה והאכילה אותם מכל טוב ממש. תוך
כדי הסעודה, הסבא מקלם החל מדבר עמה. שאל אותה על ה'לול'
שלה, כמה 'אווזים' יש בו, ואחר כך שואל על ה'עגלים' מה שלומם...
והיא מתחילה לספר בהרחבה, כדרך הכפריות, על כל העגלים שיש
לה וכל מה שיש לה ב'חווה', על התרנגולים ועל הגדיים, 'חד גדיא
חד גדיא...', היא מספרת, והסבא מקלם שואל וחוקר ודורש.
הרב השני שישב שם, אינו מבין מה יש לפטפט אתה כל כך,
לא חבל על הזמן? - כיון שגמר לאכול חזר לתלמודו. אבל הסבא
מקלם ממשיך ומדבר איתה 'על דא ועל הא', והיא גם לקחה אותו
לראות בעיניו את ה'לול', שהרי אינה דומה ראייה לשמיעה... 'הנה
כאן העגל החדש שעכשיו נולד, שסיפרתי לך עליו מקודם...', ועוד
ועוד. לאחר זמן מה, כשגמרה להראות לו את כל עסקי ה'חווה',
בירכו והלכו, ונפרדו ממנה כשהיא שמחה וטובת לב.
כאשר המשיכו בדרך, אמר הסבא מקלם לחברו: 'דע לך, אתה
נכשלת בלאו דלא תגזול!'. הוא תמה, אמר לו: 'איך אתה מדבר?
אני גזלן? וכי מה גזלתי?!' אמר לו הסבא: 'אתה באת לביתה של

הסיפור היומי

רעייתו של החפץ חיים הגישה את הדג לשולחן, אך החפץ חיים
לא שת לבו והמשיך באכילת הלחם. בנו ר' לייב חשש אולי
לא הרגיש אביו שהניחו לפניו דג, וקירב אליו את הצלחת, אך
החפץ חיים הסיט אותה מלפניו. הבין ר' לייב יש דברים בגו...

"והריחו ביראת ה'"

אותו בשותפות עם שכנה והשכנה עדיין לא הגיעה, ולכן חילקה
את הדג ואת החצי הגדול הותירה לשכנה...
עתה הכל ברור ומובן, לחש לעצמו ר' לייב, הלא הלכה פסוקה
היא בשולחן ערוך חושן משפט הלכות שותפין סימן קע"ו סעיף י"ח:
"אם לא קבעו זמן לשותפות או שקבעו ונשלם, ובא אחד לחלוק שלא
מדעת חברו, חולק בפני שלשה, אפילו הם הדיוטות ובלבד שיהיו
נאמנים ויודעים בשומא, ואם חלק בפחות משלשה לא עשה כלום".
ודאי שדג שנעשה בו מעשה כזה, אבא אינו יכול לאכול.
החלוקה אינה חלוקה, והדג הרי שייך בחלקו עדיין לשכנה. וכי
בעל "המשנה ברורה" יכשל בגזל?
סיפור זה סופר ע"י המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין
בשנת תרצ"ט בהיותו מנהלה הרוחני של ישיבת מיר. והוסיף
המשגיח שעל המשיח נאמר: "והריחו ביראת השם" (ישעיה יא,
ג), קיים חוש ריח רוחני מיוחד שעל פיו ניתן להבחין בעבירות או
במצב רוחני. לאנשים שהתעלו מאד במדרגות הרוחניות קיימת
תחושה להכיר פגמים רוחניים או חשש גזל וכדו'.

(מורשת אבות, הובא בגיליון 'בית המדרש')

פעם קנתה רעייתו של החפץ חיים בשותפות עם שכנתה דג גדול.
הן סיכמו ביניהן שהשכנה תיכנס לביתה, והן תחלקנה את הדג ביניהן.
שעת הצהרים כבר הגיעה, אך השכנה טרם נכנסה. אשת החפץ
חיים ניגשה תכופות לחלון, כי הגיעה העת לבשל, אך השכנה
אחרו פעמיה לבוא. בראותה כי השעה מאוחרת חילקה אשת
החפץ חיים את הדג לבדה. את החצי הגדול שמרה עבור שכנתה
ואת הקטן נטלה לעצמה. הכניסה אותו לסיר ומיהרה לבשלו.
החפץ חיים נטל את ידיו, בירך ובצע על הפת, אכל את ה"כזית"
הראשון ואח"כ אמר (כדרכו בקודש בעת הסעודה) את מזמור כ"ג
בתהלים: ה' רועי לא אחסר. בינתיים הגישה אשתו את הדג, שכבר
התבשל, לשולחן. אך החפץ חיים לא שת לבו, והמשיך באכילת
הלחם כאילו אין דבר אחר על השולחן.
בנו ר' לייב, חשש אולי לא הרגיש אביו שהניחו לפניו דג, וקירב
אליו את הצלחת, אך החפץ חיים הסיט את הצלחת מלפניו והמשיך
באכילת הלחם בלבד. הבין ר' לייב, כי לא דבר ריק הוא, נכנס
למטבח וביקש מאמו שתספר את כל מאורעות הדג הידועים לה.
סיפרה לו דברים כהווייתם, שהדג היה גדול מדי, והיא קנתה

ר' פנחס הגיע לביתו של החזו"א, נכנס ברעד והחל לספר על אסונו הנורא, וכמוזבן ציין את גילו הצעיר ואת היותו אבא לילדים קטנים. החזו"א הקשיב לדבריו ואז שאל: "האם יש לך הורים?"

כבד את אביך ואת אמך למען יאריכון ימיך

ואז שאל החזו"א: "מתי לאחרונה עשית משהו למען הוריק בעלות לירה בודדת אחת?"...

רבי פנחס השתתק בבושה ובמבוכה, באמת הוא לא נזכר באיזו נחת רוח שעשה לאחרונה להוריו, אפי' לא מאמץ קל ובוודאי שלא לירה.

ואז החזו"א אמר את המשפט המטלטל שכדאי להכניס אותו חזק לליבנו: "הלא כתוב בתורה 'כבד את אביך ואת אמך למען יאריכון ימיך ולמען יטב לך'. רוצה אריכות ימים וחיים טובים ומאושרים? כבד את ההורים.

והחזו"א הוסיף ואמר: טרחת כ"כ רבות להגיע אלי, השקעת הרבה כסף בשביל זה, וגם כשיצאת לדרך לא ידעת האם אני אהיה בבית או לא, ואם אני אקבל אותך או לא, הכל היה מספק - והנה כאן התורה מבטיחה לך ברכה. רק תכבד אותם ותתברך. החזו"א לחץ את ידו ונפרד ממנו בחום. רבי פנחס יצא המום ונסער, וכמוזבן מיד החל בהשתדלות מרובה למען הוריו. כיום הוא בן למעלה מתשעים, חי בריא ושלם עם הרבה כח, כי מיד הוא הבין היכן טמונה הברכה האמיתית לבריאות ולחיים מאושרים הבטחה של הקב"ה.

(הרה"ג ר' שלמה קולדצקי שליט"א, גיליון דרישה וחקירה)

סיפר האדמו"ר מטאלנא שליט"א: מעשה היה ביהודי צעיר בשם רבי פנחס שחלה במחלה קשה ל"ע והרופאים ניבאו לו רעות. ליבו היה מר עליו מאד, ואז בהחלטה של רגע החליט לנסוע לבני ברק ולבקש ברכה מהחזו"ן איש.

באותם ימים הדרך לבני ברק בתחבורה ציבורית היתה קשה מאד, אז מה עשה? אסף כסף והחליט לשכור רכב וכך לנסוע. המחיר של השכרת רכב היה 5 לירות. זה היה סכום גדול, אבל הוא לא דאג לכסף ועשה הכל בשביל לקבל ברכה מהצדיק.

אחרי דרך ארוכה הוא מגיע לביתו של החזו"ן איש, נכנס ברעד והתחיל לספר על האסון הנורא שפקד אותו, על המחלה הנוראית ועל דברי הרופאים, וכמוזבן ציין את גילו הצעיר ואת העובדה שיש בביתו הרבה ילדים קטנים.

החזו"ן איש הקשיב לכל מילה, ואז שאל: "האם יש לך הורים?" ר' פנחס היה מופתע מהשאלה, מה הקשר עכשיו לדבר על הוריו, אך מתוך כבוד לחזו"ן איש ענה שכן, יש לו אבא ואמא עד מאה ועשרים.

ואז שאל החזו"ן איש: "כמה עלה לך לבוא אלי?" ר' פנחס לא הבין מה הקשר אך מיד ענה: 5 לירות.

החפצים בחיים - חפץ חיים יומי

האם מותר להאמין ללשון הרע שנשמע מפי שיכור?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

הסעיפים הנלמדים בימים אלו עוסקים בדיני קבלת לשון הרע באופנים שונים שבהם יש סיבה לכאורה לקבל את הדברים - ואחד מהם הוא, כאשר המספר מסיח את הדברים לפי תומו (כלל ז סעיף ט'). ה'חפץ חיים' מבאר באריכות מהו הגדר של 'מסיח לפי תומו', וכותב בסוף דבריו שכאשר יראה הקורא את כל התנאים הדרושים כדי שייחשב מסיח לפי תומו, יבין שכמעט קשה למצוא מסיח לפי תומו לדינא. ואם כי שלושת הדוגמאות

האם שיכור המספר דברי לשון הרע מתוך שכרותו, וניכר שאינו מדבר בדעת ומחשבה כלל - מותר להאמין לו? המדבר לשון הרע בהשפעת היפנוזה - האם מותר לשומע לקבל את הדברים? המספר לחברו שפלוני אמר עליו מילים מסוימות בשפה זרה שהמספר אינו מכיר, והשומע מכיר את השפה ומבין שנאמרו דברי חירוף וגידוף כלפיו - האם מותר לו להאמין לדברים?

ובנוסף, כל הספק הוא כאשר מדובר בעובדה גמורה, אך בדברים שאפילו אם הם אמת יש מקום לדון לכף זכות, או דברים שקשורים למידות, או שלילת המעלות, בוודאי אסור לקבל מהמספר ולהחליט בלבד לגנאי על חברו.

דלעיל, הנידונות בספר 'מענה לשון' (להגר"מ לוי, ח"ה עמ' לד) נחשבות לכאורה למסיח לפי תומו, אמנם החפץ חיים כותב שעל פי דין יש ספק גדול ועצום האם מותר להאמין בלב לדבריו של מסיח לפי תומו, ועל כן השומר נפשו ירחק מזה.

דקה מתוקה - 60 שניות מרתקות על הדף היומי

אם הרמת משה את ידיו הביאה לניצחון ישראל למה הניח את ידיו?

איור יהושע וייסמן

ראש השנה דף כט

וכי ידיו של משה עושות מלחמה או שוברות מלחמה

וישובו אל ה' בכל לבם, אז יתבטל כוחו וכעשן יכלה. וזאת היתה גם מגמת משה בהרמת ידיו, שנים הם יעשו כמוהו, לעמוד בידים פרושות לשמים להתפלל ולשים את לבם לאביהם שבשמים.

(מרגליות הש"ס - "גנוזי ישראל" (טשורטקוב) פורים תרפ"ה, ע' קט"ז)

יש שואלים, אם הרמת ידיו של משה היתה מביאה את ישראל לידי ניצחון - למה באמת הניח את ידיו? אלא, פשוטו של דבר כך הוא: בזמן שהיו ישראל מפנים לבם לאביהם שבשמים היו ידיו של משה מתגברות ועומדות זקופות, והלשון "היו מתגברים" נסוב על "ידיו של משה". אבל כשהסירו ישראל את לבם מאביהם שבשמים, היו ידיו של משה נחלשות ונפלות. כוונתו הטובה ותשובתו של העם נותנת כוח במנהיג, שיוכל לפעול למענם ניצחון וישועה...

(שפת אמת)

צריך להבין, הלא נסים גדולים מאלו עשה משה רבינו ע"י הרמת מטהו, ובודאי שיוכל לעשות נס ע"י הרמת ידיו. וגם התירוץ אינו מובן, אם ניצחו את עמלק ע"י שפנו למעלה, הרמת ידיו של משה מה הועילה?

וההסבר הוא, כי מלחמת מצוה זו של עמלק, שונה משאר מלחמות שלחמו ישראל. בשאר מלחמות, השם ילחם להם ויניצחו בדרך נס בזכות צדיקי הדור, אף אם הם לא היו ראויים, אבל מלחמת עמלק מסר הקב"ה לישראל עצמם, ורק הם בעצמם יוכלו לניצחו ולהכניעו, וסיבת הדבר היא כי עמלק בא בתחבולה להסיר את ישראל מדרך ה' ולקרר אותם באמונתם, כמו שנאמר "אשר קרך בדרך" (דברים כה יח), ועי"ז יוכל לשלוט בהם. ונמשך מזה שאי אפשר להנצל מידו ועוד להתגבר עליו, אלא רק אם יעשו את ההיפך ממה שרצה עמלק, יתגברו ויתחזקו באמונתם

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לשמוע ולחשוב מיע

ברכב, בבית, ובכל מקום..

התקשרו לקו השיעורים של 'דרשו'
וקבלו אלפי שיעורים והרצאות להאזנה

077-2222-666

פרשת השבוע מפי מיטב המרצים

חדשות 'דרשו' ועדכונים

מידע לנבחני 'דרשו'

'גישמאק בלימוד'

הרצאות על מתיקות התורה

שיעורי תוספות לפי סדר 'הדף היומי'

הרצאות לחגים ומועדים

תוכניות מיוחדות

שידורים חוזרים מאירועי 'דרשו'

שיעורי 'הדף היומי'
בעברית, אידיש וצרפתית

שיעורי 'הדף היומי בהלכה'
בבקאות ובעיון

'הפותח בכל יום'
תוכנית יומית עם
סיפורים וחיזוקים

חדש במערכת

ניתן להאט או להאיץ את קצב שמיעת השיעורים
לחצו 7 להאטה או 9 להאצה

קו השיעורים של 'דרשו' לחייג, ללמוד, לדעת

האם צריך לברך את ברכות התורה לפני נטילת ארבעת המינים?

ההלל, כדי לנענע באמירת 'הודו' ו'אנא'. ויש שנוהגים להקדים את נטילת ארבעת המינים לתפילת שחרית, ויש הנוהגים ליטול דווקא לאחר תפילת שחרית, לפני 'הלל'.

והנוטלים לפני התפילה, יש שכתבו, שצריכים הם לברך את ברכות התורה לפני הנטילה; ויתכן שאין הדברים אמורים אלא על אלו שנוהגים לומר לפני קיום המצוה את הפסוק 'ויהי נועם', וכדומה.

[שו"ע תרנב, א, ומשנ"ב ג-ד; ביאורים ומוספים דרשו, 4]

מצות נטילת ארבעת המינים - ביום ולא בלילה. וכל היום כשר למצוה, אולם 'זריזים מקדימים למצוות', ונוטלים אותו בבוקר, כנהוג. ומעיקר הדין, ניתן ליטול את ארבעת המינים מיד לאחר עלות השחר, אך היות ורוב הציבור אינם יודעים מתי בדיוק עלות השחר - ובזמנים עברו הרי לא היו לוחות שנה - תיקנו חכמינו ז"ל שיקיימו את המצוה רק מהנץ החמה ואילך.

ועיקר קיום מצות נטילת ארבעת המינים הוא בשעת אמירת

האם מותר לשתות שתייה חמה לפני התפילה בחג הסוכות?

תפילת שחרית ונטילת ארבעת המינים - מותרת כבכל יום; אך יש שכתבו, כי ראוי שלא לאכול ולא לשתות מאומה לפני קיום המצוה, כדי שלא להסיח דעת מקיומה.

ולנשים - למרות שנוהגות לקיים מצוה זו - מותר לאכול אף סעודה לפני קיום המצוה, ויש שנראה מדבריו שאין להקל בכך אלא לאשה החשה בחולשה כלשהי.

[שו"ע תרנב, ב, משנ"ב ז, וביה"ל ד"ה אסור; ביאורים ומוספים דרשו, 14, 15 ו-19]

בכל יום מימי חג הסוכות, אסור לאכול סעודה לפני נטילת ארבעת המינים, כדי שלא ימשכו בסעודה וישכחו מלקיים את המצוה. ואכילה מועטת, או שתייה מועטת, המוגדרת כ'טעימה' - מותרת מן הדין, אך אין להקל בכך כי אם 'לצורך גדול'.

ומה נחשב כ'טעימה'? פת, או משקה מְשֻׁכָּר, בכמות של עד 'כביצה', ומאכלים אחרים בכל כמות שהיא. ומאפים, או תבשילים, העשויים מחמשת מיני דגן, יתכן שדינם כפת. ושתייה חמה לפני

האם מותר להחזיק את ארבעת המינים בתפילת מוסף?

וכתבו הפוסקים, שבימינו, רק המפורסם כמדקדק במעשיו רשאי לנהוג כן, כיון שהמנהג אינו מקובל, ובדרך כלל נראה כאילו נעשה מתוך יוהרה, ולא מתוך חובת המצוה. ויש מגדולי הפוסקים שכתבו, (לפחות לגבי זמנם), שכל אדם רשאי לאחוז את ארבעת המינים בידי בעת ההליכה לבית הכנסת, ובחזור, ואין זה נראה כיוהרה.

[שו"ע תרנב, א, ומשנ"ב ג; ביאורים ומוספים דרשו, 10]

בשנים קדמוניות, נהגו אנשי ירושלים לאחוז בידם את ארבעת המינים בעת הליכתם לבית הכנסת, במשך כל התפילות, ובעת שובם לביתם, לאות על חובת המצוה. ולמרות שאחיזת כל חפץ שהוא, למעט סידור תפילה, אסורה בשעת התפילה, משום שהיא מסיחה את הדעת מהכוונה הנדרשת, מותר לאחוז את ארבעת המינים, כיון שהם חפץ של מצוה חביבה, שמשאה אינו מוכביד על האדם, וממילא אין דעתו מוסחת בגינה. וכן נהג הגר"א.

* לדעת השולחן ערוך, הוספת מין חמישי על ארבעת המינים, אסורה משום איסור 'בל תוסיף', ואף כשאינו מתכוון לשם מצוה; אלא אם כן מתכוון במפורש שהוספת המין החמישי היא לשם נוי בלבד. אך קשירת הלולב בַּעֲלִים שאינם מארבעת המינים, אין בה איסור, משום שאת ארבעת המינים צריך להעמיד 'כדרך גדילתם', ועלי הקשירה אינם מונחים כדרך גדילתם, וממילא אינם נחשבים כתוספת למצוה.

* אסור ליטול יותר מאתרוג אחד, או מלולב אחד, ויש אומרים שיש בכך גם איסור 'בל תוסיף'; ומותר ליטול יותר משלושה הדסים, או יותר משתי ערבות, אך ראוי שלא לעשות כן.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם ניתן לעשות את דפנות הסוכה ממתכת או מפלסטיק?

לסיכוך; ולדעת החזון איש, אף 'מעמיד דְּמַעְמִיד' צריך לעשותו לכתחילה מחומר הכשר לסיכוך, ולכן, דפנות שהסכך נסמך עליהן, אין לחברן בדבר הפסול לסיכוך, כגון ברגי מתכת הראויים 'לקבל' טומאה.

וכמו כן, אין לעשות את הדפנות מחומר שריחו רע, ולא מחומר העשוי להתייבש או להתפורר בתוך שבעה ימים.

[שו"ע תרל, א, וביה"ל ד"ה כל; ביאורים ומוספים דרשו תרכט, 20]

את דפנות הסוכה ניתן לעשות גם מחומר שאינו כשר לסיכוך, כגון מתכת או פלסטיק. ויש מהראשונים שסובר שחומר הפסול לסיכוך מדאורייתא, אף את הדפנות אין לעשות ממנו. ויש מהאחרונים שכתב שרצוי להחמיר כדבריו, אך רבים חולקים על כך. אולם כשהסכך נסמך על הדפנות, באופן שהן משמשות כ'מעמיד' לסכך, לכתחילה יש לעשותן מחומר הכשר לסיכוך, שהרי לכתחילה אין עושים את ה'מעמיד' אלא מחומר הכשר

הלוח היומי

ג' בכסלו | רבי שילה ב"ר יצחק רפאל זצ"ל, אב"ד בי-ם ורב שכונת קרית משה, בעל משכן שילה

היום הוא יו"ט במגילת תענית: "בתלתא בכסלו איתנטילו סימוותא מן דרתא" - פירוש: בג' בכסלו הוצאו הפסלים מן העזרה. שבנו היוונים פסלים בעזרה וכשגברה יד בית חשמונאי בטלום והוציאו משם, ואותו היום עשאוהו יו"ט. ביום זה בשנת תס"ג אירע נס ההצלה לגאון בעל ה'פני יהושע' רבי יהושע פלק זצ"ל, שבעקבותיו הוציא לאור את ספרו החשוב (ראה עוד בהקדמת הספר).

יארצייט:

תרפ"ח: רבי ירוחם פישל ב"ר אהרן יהודה אריק זצ"ל, אב"ד אוזיראן-פולין ומרביץ תורה בוינה. בהוראת רבי ישראל מטשרטקוב נכתב על מצבתו: "פה נגנו ארון הקודש וס"ת עמו..."

תרמ"ז: רבי אברהם יהושע העשיל ב"ר יצחק טברסקי זצ"ל, אדמו"ר מסקוירא.

תשנ"ה: רבי משולם יששכר ב"ר צבי הירש אשכנזי זצ"ל, אדמו"ר מסטאניסלב-אלעסק.

תשנ"ה: רבי שילה ב"ר יצחק רפאל זצ"ל, אב"ד בי-ם ורב שכונת קרית משה, בעל משכן שילה.

יש לך לב חזק...

בחור סיפר לגה"צ רבי יהודה זאב סגל ממנצ'סטר, שהוא איחר לקום בבוקר, ומשום כך הוא לא קרא קריאת שמע בזמנה, אמר לו הרב סגל: "אם לא התעלפת כשנוכחת לראות שאחרת את זמן קריאת שמע, כנראה יש לך לב חזק..."
(לעבדך באמת להגר"ד יפה ח"ב עמ' שטו)

נשתדל לעשות כל אשר ביכולתנו, כדי שח"ו לא נגיע לידי עבירה

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il